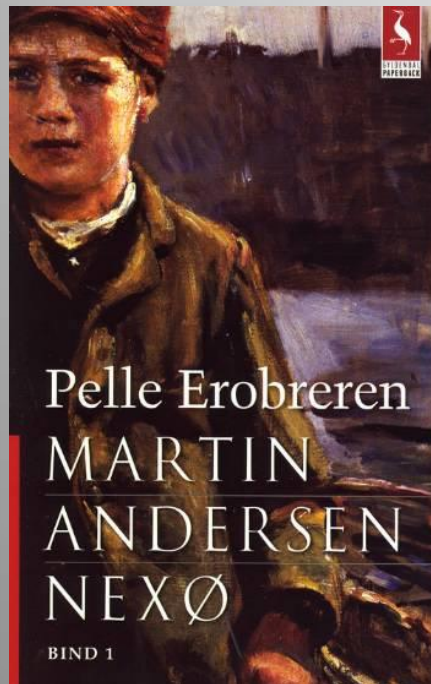
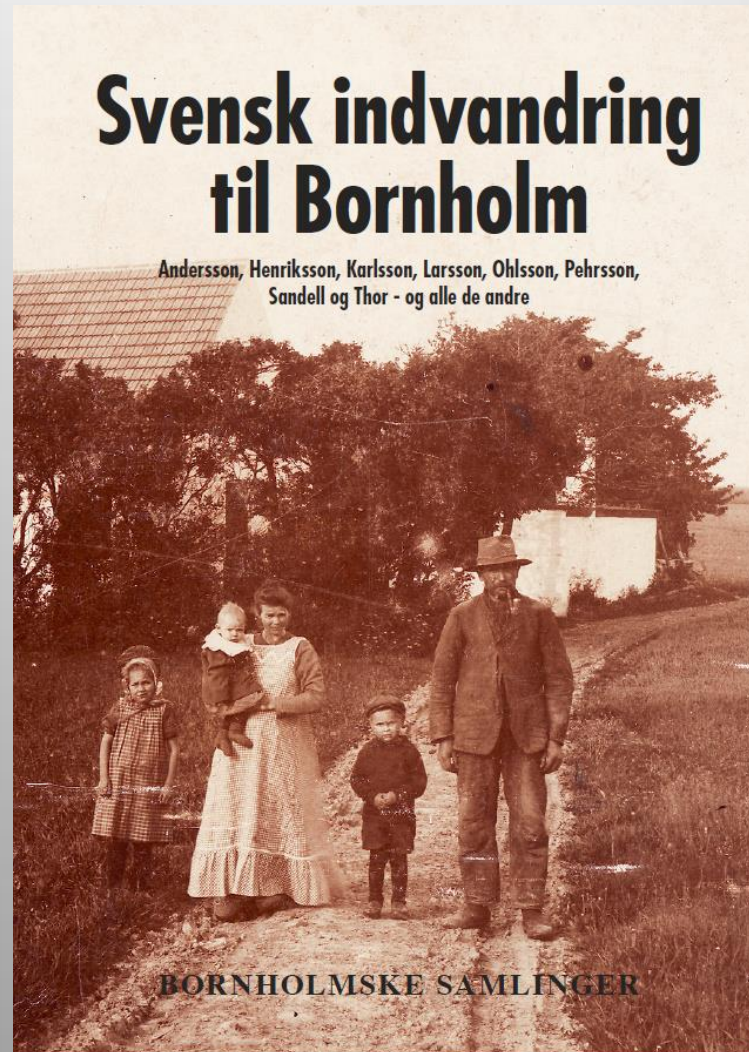

**Svensk indvandring til Bornholm 1850 -1920, Rønne Inner Wheel Club,
Hotel Fredensborg, Mandag den 13. oktober 2014, kl. 19:30-20:30
v. Henning Bender**

1906

2013

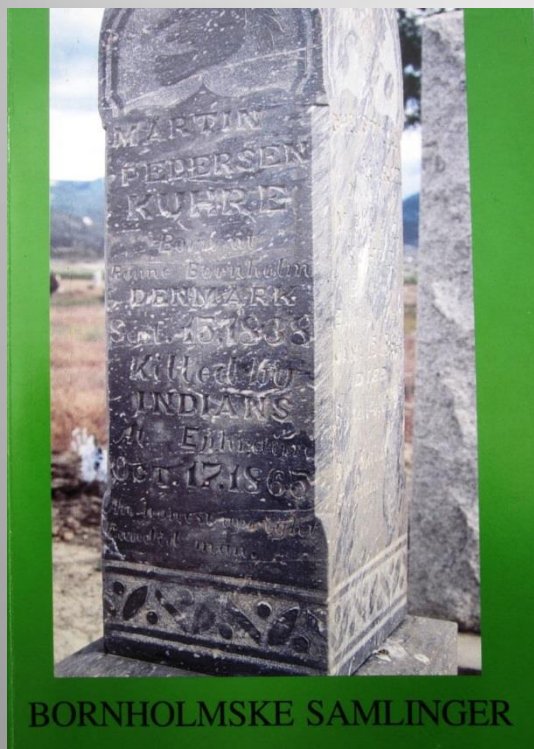

1987

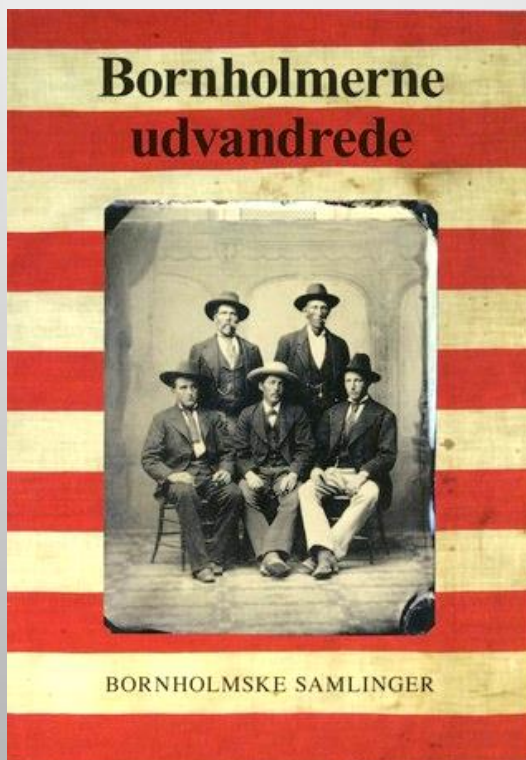
Bornholmske Samlinger

Ud- og indvandring fra og til Bornholm. Landets største.

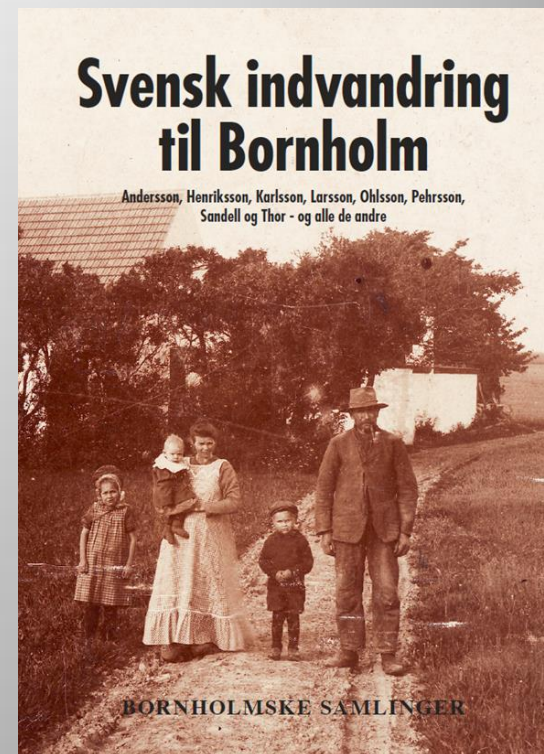
2000

2011

2013

↑ 1901: En ung befolkning > 40.000

↓ 2014: En gammel befolkning < 40.000

1852-1940 **Udvandrer** næsten 10.000 bornholmere – 2/3 unge mænd – det giver kvindeoverskud på øen

1840-1940 **Indvandrer** næsten 6.000 svenskere – 2/3 unge mænd og nedbringer kvindeoverskuddet på øen.

Foredrag CV Udgivelser Links

mag.art. historie, KU
Stadsarkivar i Aalborg
1974-2008
Leder af
Udvandrerarkivet
1989- 2008

Cityarchivist and Director of The
Danish Emigration Archives
(retired)

Afholder foredrag og skriver artikler og bøger om dansk oversøisk udvandring fra alle danske regioner og lokalområder, svensk indvandring til Danmark, samt fotohistorie (Heinrich Tønnes) og industrihistorie. Særligt vedrørende årene 1840-1940.

Gives lectures and writes articles and books on Danish overseas emigration, Swedish immigration to Denmark, as well as photography (Heinrich Tønnes) and industrial history. Particularly concerning 1840-1940.

HVORFOR SKRIVER JEG SÅ MANGE BØGER OG HOLDER SÅ MANGE FOREDRAG OM UD- OG INDVANDRING?

- **Fordi der næppe findes mange danske familier der IKKE har ind- eller udvandrede familiemedlemmer nogle generationer tilbage. I årene 1850-1920 udvandrede 400.000, mens 150.000 indvandrede (ud af en befolkning på o. 2 millioner).**
- **DANMARK VAR ET UDVANDRINGSLAND INDTIL 1970!**
- **ALLERFLEST UD- og INDVANDREDE FRA BORNHOLM med 10.000 ud og 6.000 ind ud af en befolkning på 35-40.000**
- **JEG ØNSKER DERFOR AT FORTÆLLE OM HVAD FOLK HAR GLEMT**
- **AT FORTÆLLE HISTORIEN OM DEN FØRSTE STORE BØLGE AF INDVANDRERE TIL DANMARK NOGENSINDE OG OM HVORDAN DE SÆRLIGT PÅVIRKEDE BORNHOLM**
- **Hvorfra? Hvornår? Hvor mange? Hvorfor? Konsekvenser?**

Bornholmske Samlinger 2013.

Svensk indvandring til Bornholm

Redaktør Ann Vibeke Knudsen

HISTORIEN:

Henning Bender: Den svenske indvandring til Bornholm 1850-1920

Birgit Bender: Indflyttede svenskere på Bornholm 1901

Jesper Vang Hansen: Hans Madvig og indvandringen til Bornholm efter den skånske krig 1676-1679

Lilliane Højgaard Holm: Andersson, Malmgren, Fält, Nikolajsen – og alle de andre!

Finn Hansen: Naturen i Højlyngen som svenskerne opdyrkede.

ERINDRINGERNE:

Kenn Erik Bech: Oldemor fra Tomelilla

Finn Henriksen: Magnus Henriksson, min skånske bedstefar.

Holger Dam: Fire driftige skåninge i Aakirkeby

Ann Vibeke Knudsen: Stenhugger og prædikant Sandell fra Blekinge.

Svend Aage Møller: To svenske indvandrerfamilier

Niels-Holger og Jeppe Larsen: Nils Larsson fra Vallby, murermeister i Allinge.

Melvin Erik Pedersen: "Løkkejejer" Nils Pehrsson, Snogebæk

Jørgen Wichmann: Tyve familiemedlemmer udvandrede fra Skåne til Bornholm

Fotograf
Henning Bender

fra København
Men som har 3
børnebørn
hvis tip-tip
oldefar
kom til Allinge
på Bornholm i
1888 fra
Løderup mellem
Ystad og
Simrishamn

Folk af svensk
afstamning i
Snogebæk

Kenn Erik Bech

Hvis oldemormor
Johanna Thor
kom til Poulsker
1892 fra Tomelilla i
Tryde sogn,

Melvin Pedersen

Hvis farfar
Nils Pehrsson
i 1871 kom til
Snogebæk
fra Ullstorp sogn
ved Tomelilla

Birgit Bender

fra Mortorp sogn
ved Kalmar der
kom til Svaneke
2000 og Snogebæk
2008

Här gick en plan ut på, att Nils på a arbeide kikkede, så levebrødet for de familie var stabil. Nils og Karoline, far og hustru sammen med Karolines indtægt, der ikke alene kunne give barnet til en familie. Nu var de jo uanset havde fast arbejde, fik peng a række.

Pehrsson, N. 1853 i Ullstorp i Skåne, og hustru Karoline Andree Pehr, f. 1858, fra Nørrevej 13 i Singsbæk. Her gift i 1877. Foto given af Melvin Pedersen, mellem 1906 og 1947.

På 1870-talet flyttade Nils Pehrsson från Ullstorp till Bornholm. Nu har hans barnbarn Melvin Pedersen (till vänster) skrivit hans berättelse. Via släktsforskningen har han även hittat sin släkting Bertåke Holm i Ystad.

FOTO: SPRISSE NILSSON

Svenskar på Bornholm skildras i ny bok

Örum. Nils Pehrsson från Ullstorp var av de tusentals svenskar som bosatte sig på Bornholm i slutet av 1800-talet. Nu har barnbarnet Melvin Pedersen skrivit sin farfars historia. Berättelsen finns med i en bok om svenskar på Bornholm som i dag börjar säljas i bokhandeln i Ystad.

Melvin Pedersen, 78 år är heldansk, född på Bornholm och bosatt i Köpenhamn sedan många år. Men samtidigt är han lite skånsk. De skånska ränderna går liksom inte riktigt ur.

– Jag har skånskt blod i mina ådror, säger han och skrattar.

För tio år sedan reste han till Spjutstorp för att söka efter sina rötter. På kyrkogården träffade han en man med efternamnet Persson. Det visade sig snart att de båda var släkt och via den kontakten träffade Melvin Pedersen så småningom Bertåke Holm från Ystad.

– Min mormor var nästkusin med Melvin, förklarar Bertåke Holm.

Numera har de båda männen ofta kontakt. När Melvin Pedersen passerar Ystad på väg till sommar-

”Nu firar vi också att boken om svenskarna på Bornholm kommit ut.”

Bertåke Holm

stugan intill farfars gård på Bornholm tittar han ofta in till släktingarna i Ystad. I helgen träffades de för att äta julbord tillsammans med övriga släkt på Örums Nygård.

– Nu firar vi också att boken om svenskarna på Bornholm kommit ut, säger Bertåke Holm.

Släktingars berättelser

Boken är utgiven av den historiska föreningen på Bornholm. Med statistik över utvandrade svenskar, men framför allt med

släktingars berättelser och gamla fotografier skildras 14 skåningars nya liv på Bornholm. En av berättelserna har Melvin Pedersen skrivit och den handlar om hans farfar Nils Pehrsson som kom som säsongarbetare till Bornholm på 1870-talet och blev kvar.

Pelle Erövraren

Berättelsen om Nils Pehrsson har ganska lite att göra med den om Pelle Erövraren, som skildrats i en bok av Martin Andersen Nexø och i en film av Bille August. I den berättelsen utvandrar skåningarna grund av fattigdom. Nils Pehrsson flyttade efter en familjefejd.

– Han hade pengar, köpte gården Godthaab och blev en drivande kraft på ön, berättar Melvin Pedersen, vars morfar också kom från Skåne.

Nils Pehrsson var bland annat med och planterade talkskog och för att stoppa sandflykten på Due odde.

I dag börjar Ystad bokhandel sälja den danska boken om svenskarna på Bornholm.

CECILIA BILLGREN

cecilia.billgren@ystadsallehanda.se

”Godthaab”
overtages 1885,
sælges 1972
Nils Pehrsson 1855-
1932; Aage
Pedersen 1905-1996

Database over indfødsretstildelinger 1776 - 1960

Udfyld et eller flere af felterne

Efternavn: Fornavn:

Bopæl: Erhverv:

Fødelokalitet: Fødeland:

1 post(er) fundet

Efternavn:	Grönvall	Fornavn:	August
Erhverv:	Smedesvend	Fødelokalitet:	Löderup
Føderegion:	Kristianstads Län	Fødeland:	Sverige
Fødselsår:	1865	I DK fra:	1888
Bopæl, lokalitet:	Allinge	Amt, region:	Bornholms Amt
Lov af:	13 03 1908	Tillæg:	A
Løbenr:	91		

Olsker

	ID	Efternavn	Fornavn	Fødested	Fødelen	Fødselsd...	Vi...	Vielsessted	Vielsesdato	Dødsdato	Dødssted	Afgangsdato...	Stilling	Bopæl
	368	Grönvall	Elna Håkansdotter	Onslunda	Kristianstad	1862-01-07	B	Rønne Rådhus	1889-11-26	1930-08-09	Sct. Elisabeth	22-06-1883	Hustru	Lillegade
	371	Grönvall	Botilla Håkansdotter	Onslunda	Kristianstad	1858-12-27	B	Rønne Rådhus	1890-11-14	1924-11-28	Langelinie 36	22-06-1883	Hustru	Langelin
	770	Grönvall	August Jonas	Löderup	Kristianstad	1865-07-05	B	Allinge Rådhus	1907-01-05	1939-01-16	"Lillebo", 18.		Smed. Enk	"Lillebo"
	1279	Grönvall	Anders	Löderup	Malmöhus l	1858-06-24	K	Skt. Klemens K	1883-08-25	1932-09-30	46. slg. Boesø	18-07-1883	Husmand	46. slg. B
	1357	Grönvall	Hanna	Hagestad, Lø	Malmöhus l	1868-05-17	K	Skt. Klemens K	1893-11-29	1951-07-05	Amtssygehus	14-03-1890	Hustru	"Splitsko
	2646	Grönvall	Löns Håkansson	Onslunda	Kristianstad	1848-12-30	K	Skt. Knuds Kirk	1879-02-14	1918-05-24	Lille Søctræd		Ehvf. ekibsf	Lille Søct
	3399	Grönvall	August Jonas	Löderup	Kristianstad	1865-07-05	K	Sverige		1939-01-16	"Lillebo", 18.		Smed	"Lillebo"
	3400	Grönvall	Emil Valdemar	Löderup	Kristianstad					1894-08-24	Strandgade 3		Søn	Strandga
	4012	Grönvall	Oskar	Löderup	Kristianstad	1888-01-31							Søn	Strandga
	4470	Grönvall	Bengta				K	Sverige		1877-07-23	Nexø, hos sø		Hustru	Vranarp,

Bornholm, Nørre, Klemensker, 125, FT-1890, August Grönvall 24 Gift Husfader smed, Löderup Sverrig Kjerstin Grönvald Åkesson 23 Gift Husmoder Sverrig Albert Grönvald 2 - Barn Allinge

Olivia

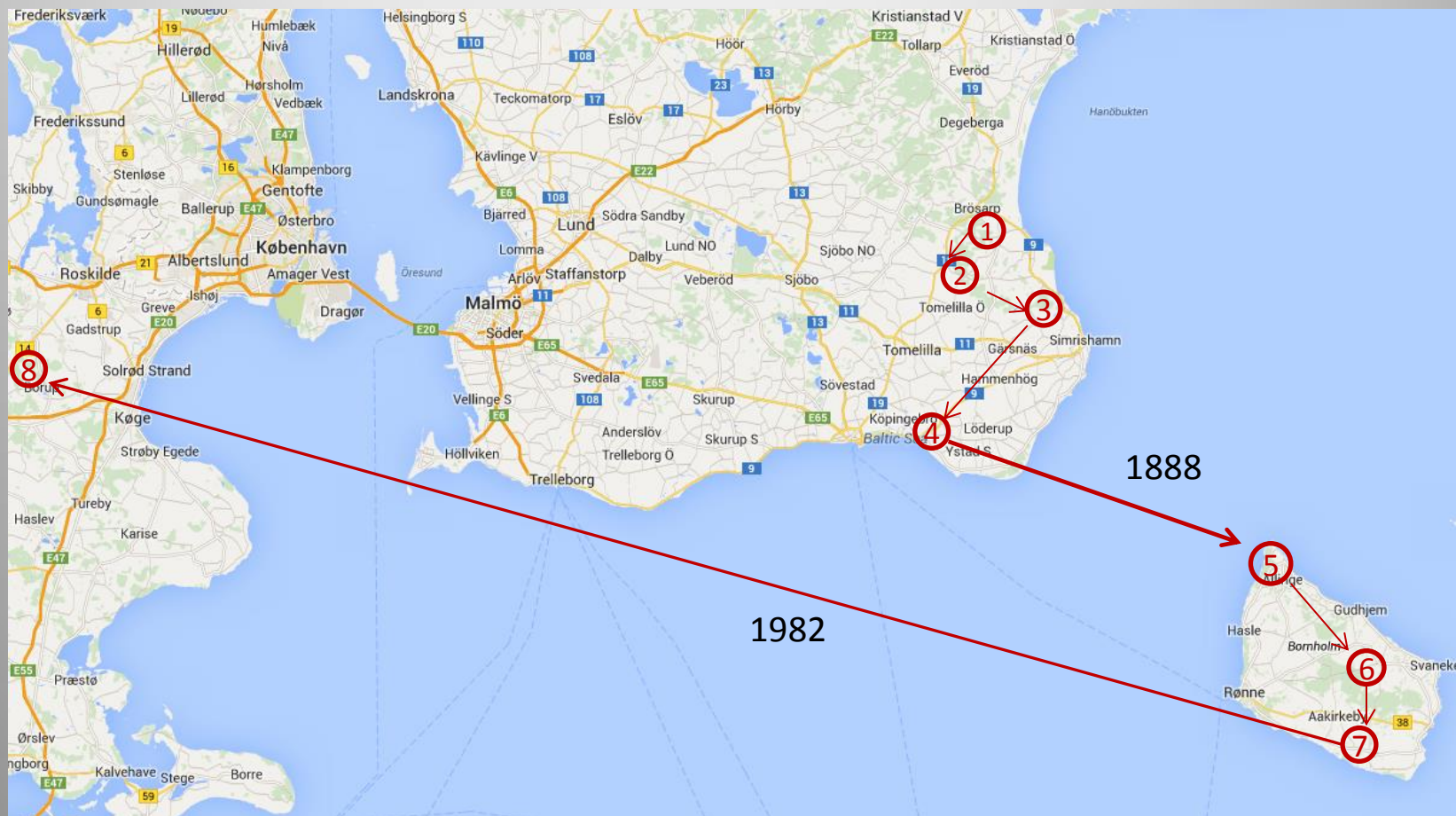
Alberte

Alma

- Petter Grönvall 1625-1699 S. Melby 8tip
- Måns Grönvall 1695-1740 S. Melby 7tip
- Lars Grönvall 1720-1799 Sankt Olof 6tip
- Måns Grönvall 1756-1799 Sankt Olof 5tip
- Johan Grönvall 1794-1888 Rörum 4tip
- Jonas Grönvall 1829-1905, Löderup 3tip
- UDVANDRET TIL BORNHOLM 1888
- August Jonas Grönvall 1865-1939, Olsker 2tip
- Albert Sigfred Grönvall 1890-1968, Østermarie 1xtip
- Hans Albert Grönvall 1920-1994, Pedersker olde
- Anne Birgitte Grönvall født 1954- bedste
- UDVANDRET TIL SJÆLLAND 1982
- Dorte Grönvall Bender født i Roskilde 1983- (Gift med Paul Bender født Aalborg 1975-)
- Mine "Bornholmske" Børnebørn i Borup:
- Olivia Grönvall Bender 2006-
- Alberte Grönvall Bender 2008-
- Alma Grönvall Bender 2012-

Grønvall-familien 1625-2015

1. Melby 1625-1720; 2. St Olof 1720-1794; 3. Rørum 1794-1829; 4. Løderup 1829-1888
5. Allinge 1888-1939; 6. Ny Sverrig, Østermarie 1939-1968. 7. Pedersker 1920-1994; 8. Borup

Ystads Allehanda 14. maj 1892

Bornholm var i början av våren det förlovade land, dit många arbetare ställde sin kosa. Några danske spekulative agenter hava rest härs och tvärs ikring samt med fagra löften och förespeglingar lockat en hel del arbetare med sig. Flere hava rest från platser, där de haft ett stadigt arbete, för att en kort tid erhålla, som det uppgivits, en hög dagspänning, men ack, huru länge? En och annan torde må hända förtjena mer där än här, men om utgiften för resan fram och åter m. m. beräknas torde behållningen bliva klen för de flesta, särskildt för pigor, vilka dock nu ej så mycket som förr resa dit över, sedan flere missförhållanden blivit i tidningarna framhållna.

Bornholm var først på våren det forjættede land hvortil mange arbejdere rejste. Tvivlsomme danske agenter var rejst på kryds og tværs og havde med fagre løfter og fantasier lokket en stor del arbejdere med sig. Flere var rejst fra pladser, hvor de havde haft fast arbejde, blot for en kort tid at tjene mere der end her. Det skønt udgiften til rejsen, særligt for piger, slugte hele merfortjensten. Mange andre misforhold er fremholdt i aviserne og har til en vis grad formindsket stømmen.

Bornholms Avis 1. maj 1892.

112 svenske indvandrere med et enkelt skib var alligevel så mange, at det blev nævnt i avisen. En stor del var »vogterbørn« - altså børn, der som "Pelle Erobreren" skulle vogte køer og får på markerne.

Aften at overvære den.

Svenske Tjenestefolk. I de sidste Par Maaneder, Dampskibet er ankommet fra Ystad, har det medbragt en stor Del svenske Tjeneste- og Arbejdsfolk; men idag ankom et rent overvældende Antal, nemlig 112, hvoraf en stor Del Vogterbørn. Grunden til denne store Indvandring af svenske Tjenestefolk maa søges i den Omstændighed, at Landboerne, der om Vinteren indskrænke deres Folkehold, henad Foraaret henvende sig til Sverrig for at faa Folt.

Estranding. Ved Arnager er

De fleste svenske indvandrere kom sejlene med dampskib fra Ystad til Rønne. Siden 1866 var fast rutefart Her S/S Skandia (det andet skib af dette navn) Det ved den gamle dampskibsekspedition i Rønne

Meninger om svenske indvandrere

Ugeskrift for Læger 1886, læge J. Carlsen, Hasle: den store mangel på arbejdskraft på Bornholm der skyldes den voldsomme udvandring til Amerika har tiltrukket en stadig større strøm af svenske indvandrere, der hvad moralitet, intelligens og renlighed angår står langt lavere end bornholmerne og herved har skaffet øen et stort og voksende arbejderproletariat som man ikke tidligere har kendt til

Stillingsannonce i Bornholms Tidende 20. august 1889: Rask Pige , tro og af sat Alder søges til Opvask paa Restaurant "Dannebrog" i Rønne. **NB Svensker frabedes.**

Amtsskolekonsulent O. A. Nielsen, Blade ad Østermarie Udmarks Historie (1942)

Svenskernavnet har aldrig haft nogen god Klang paa Bornholm, men man maa huske, at disse var Folk, der dreves ud af onde Tider fra deres Hjemegn, og hvis Sind maaske derfor hos nogle blev lige saa haardt, som Skindet efterhaanden ogsaa blev det i Kampen med Sten og Lyng. Nybyggerlivet var saa sandt ikke en Leg for sarte Naturer.

*
4 svenske Bøller, som i Søndags overfaldt
Kapt. Rønne, tidligere Ejer af Villa Nova,
paa Vejen fra Sommerlyst, ere anholdte
og ville forhaabentligvis faa deres fortjente
Straf.
*

To fiskere på Allinge havn:

*"Ja Børn er sku det eneste Svenskerne
laver her på Øen. Og saa drikker de
vort Brændevin fra Os" – "Å, vi kan
godt slydda bægge Dele"*

Fritjof Bon, Svalan, 1892

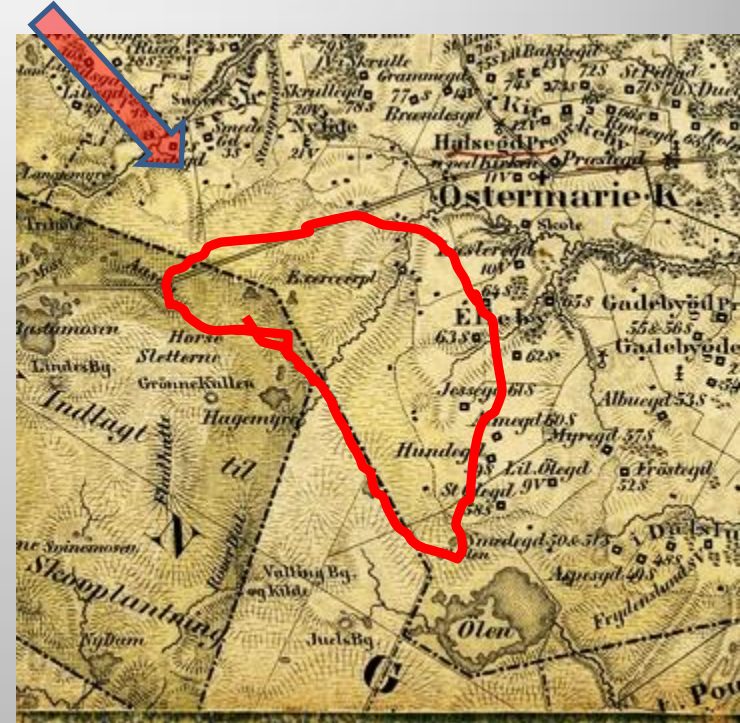
Bornholms Avis. 17. juli 1891

*”Hvad er det da for Folk,
som have sat Bo her? Det
er vore Rydningsfolk, også
Danmark har dem. Men
indfødte Danske er det ikke
- eller de færreste af dem.
De fleste er Svenske.
Derfor har denne gamle
Lyng, som nu ryddes fået
Navn Ny-Sverrig”*

Fridtjof Bon: ”Ny-Sverrig” i
novellesamlingen ”Hjemstavnsbilleder
fra Bornholm”, s.136 (1892). Bon (1866-
1929)

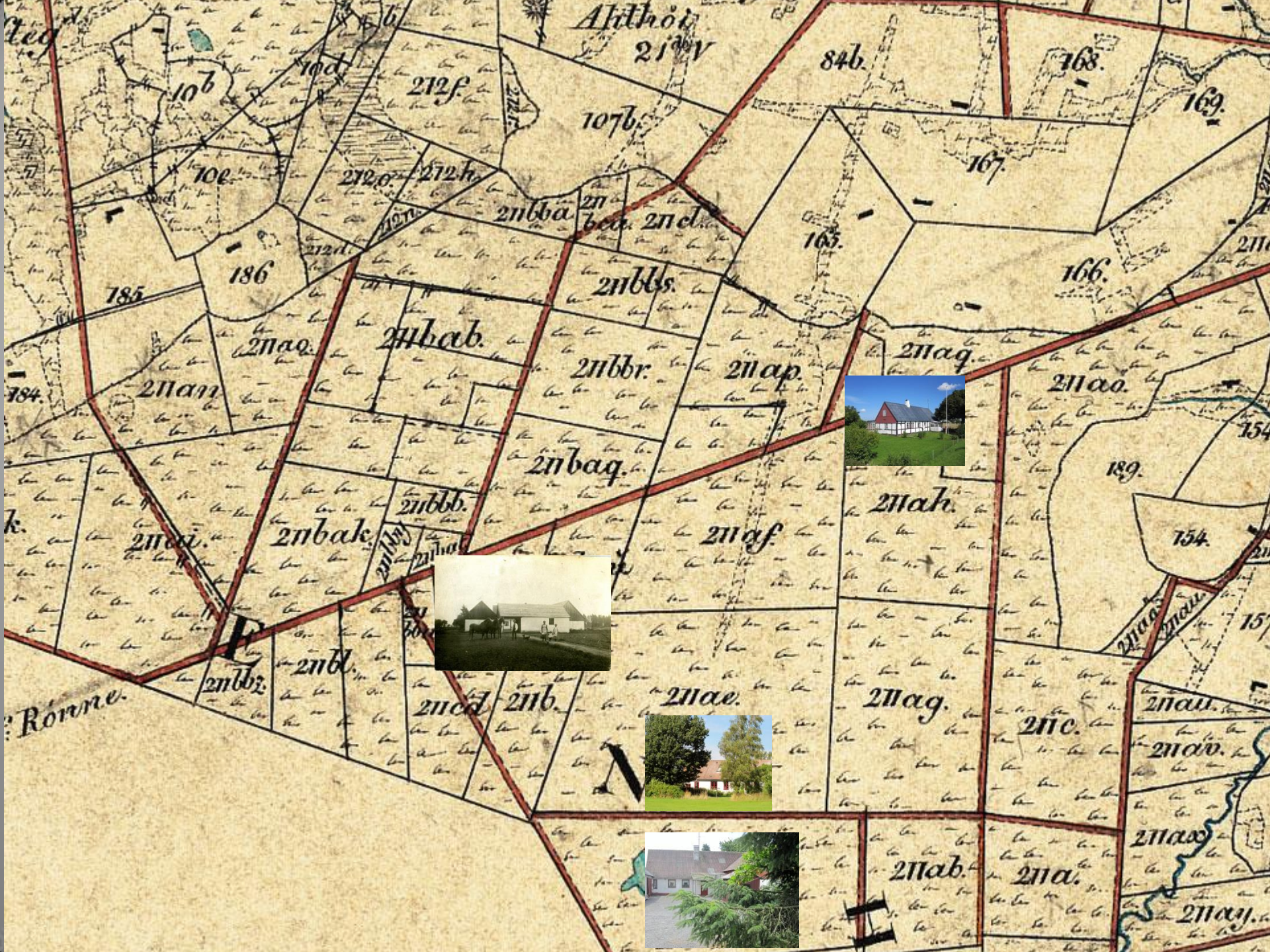

Ny Sverrig, Dyndevej 5

Anders Olsson Ekvalls hus i Ny Sverrig, Dyndevej 5, Østermarie. Født Smedstorp, Tomelilla, 1849, til Bornholm 1878, død 1941. Som murer byggede han sit eget og øvrige huse i området

TIDLIGERE FORSKNING

Professor, i statistik og nationaløkonomi, finans minister

William Scharling
(1837-1911)

Statens Statistiske Bureau, Statistisk Tabelværk, femte række, Litra A Nr. 4, Folketællingen i Kongeriget Danmark den 1. februar 1901, Anden del, Den Fremmedfødte Befolkning, side 7*-10*, samt Tabel 1, Befolkningens Fødested, side 2-5. København 1904

Danmarks Statistik af V. Falbe-Hansen og William Scharling, bind 1, side 486-489 Indvandringen til Danmark, København 1885. "*det er fornemmelig fra Sverige, at det stigende antal af Fremmede hidrører*"

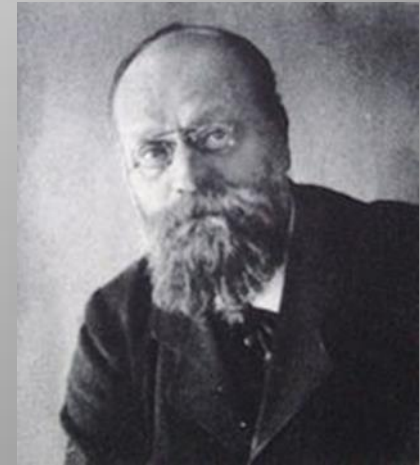
Gustav Sundbärg, Emigrationsutredningen (1907-1914), bilag 3, 4, 16 og 20: Svenskarna i Utlandet, side 74-88, Danmark (1910).

<http://www.ub.gu.se/sok/ebok/egna/textarkiv/emigrationsutredningen>

Scharling og Sundbärg er ganske enige om årsagerne Bedre lønninger, boliger, realløn i Danmark end i Sverige frem til 1890'erne – der nævnes op til en dobbelt så god realløn.

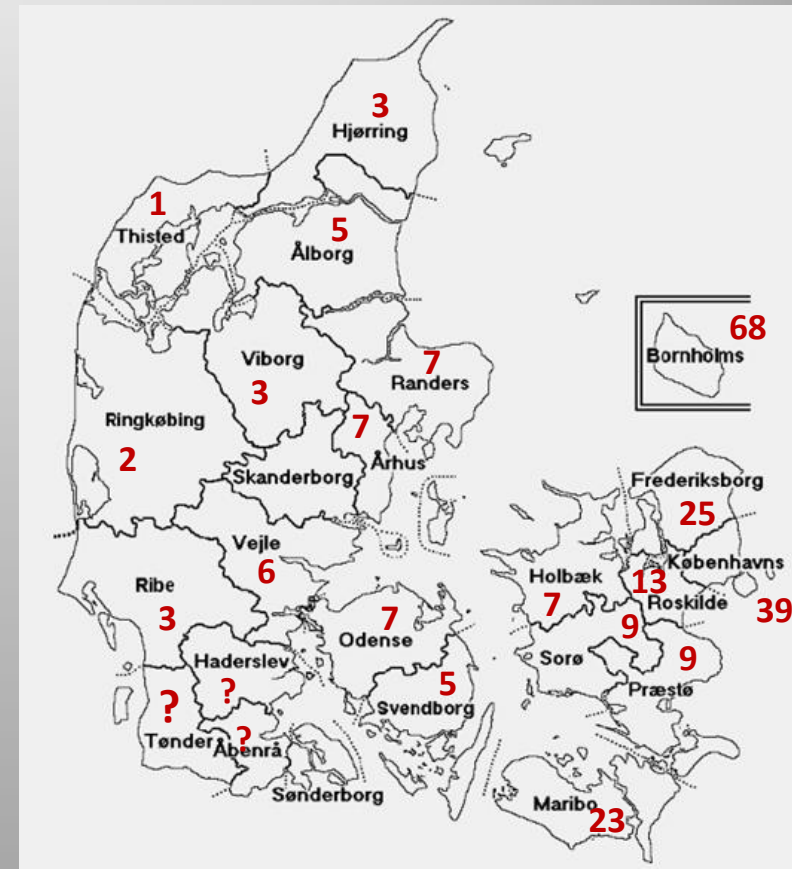
Andreas Michael Koefoed
(1867 i Rønne – 1940 i København) var chef for statistisk bureau, skattedirektør og finansminister, nationaløkonom

Axel Gustav Sundbärg, född 1857 i [Leksand](#) i [Dalarna](#), död 1914 i [Stockholm](#)

AMT	Befolkning	Svenskfødte	%	Af alle udlænd.
København	370.574	15.308	4,13	62,7
Købeh amt	119.596	3.865	3,23	61,2
Roskilde	43.706	558	1,28	70,8
Frederiksborg	86.391	2.162	2,50	64,2
Holbæk	96.703	661	0,68	72,4
Sorø	92.566	794	0,86	66,9
Præstø	101.349	889	0,88	74,0
BORNHOLM	40.899	2.579	6,79	93,9
Maribo	101.615	2.348	2,31	81,9
Svendborg	125.799	670	0,53	55,6
Odense	147.146	1.007	0,68	50,8
Vejle	118.154	689	0,58	41,3
Aarhus	181.738	1.245	0,69	49,4
Randers	115.898	845	0,73	60,8
Aalborg	125.787	684	0,54	48,1
Hjørring	117.728	361	0,31	47,2
Thisted	70.811	99	0,14	35,9
Viborg	104.970	335	0,32	56,9
Ringkøbing	109.996	200	0,18	42,6
Ribe	86.925	241	0,28	19,3
IALT	2.355.421	35.540	1,51	63,1

Svenskfødte pr. 1000
13. folketælling
Danmark
1.2.1901

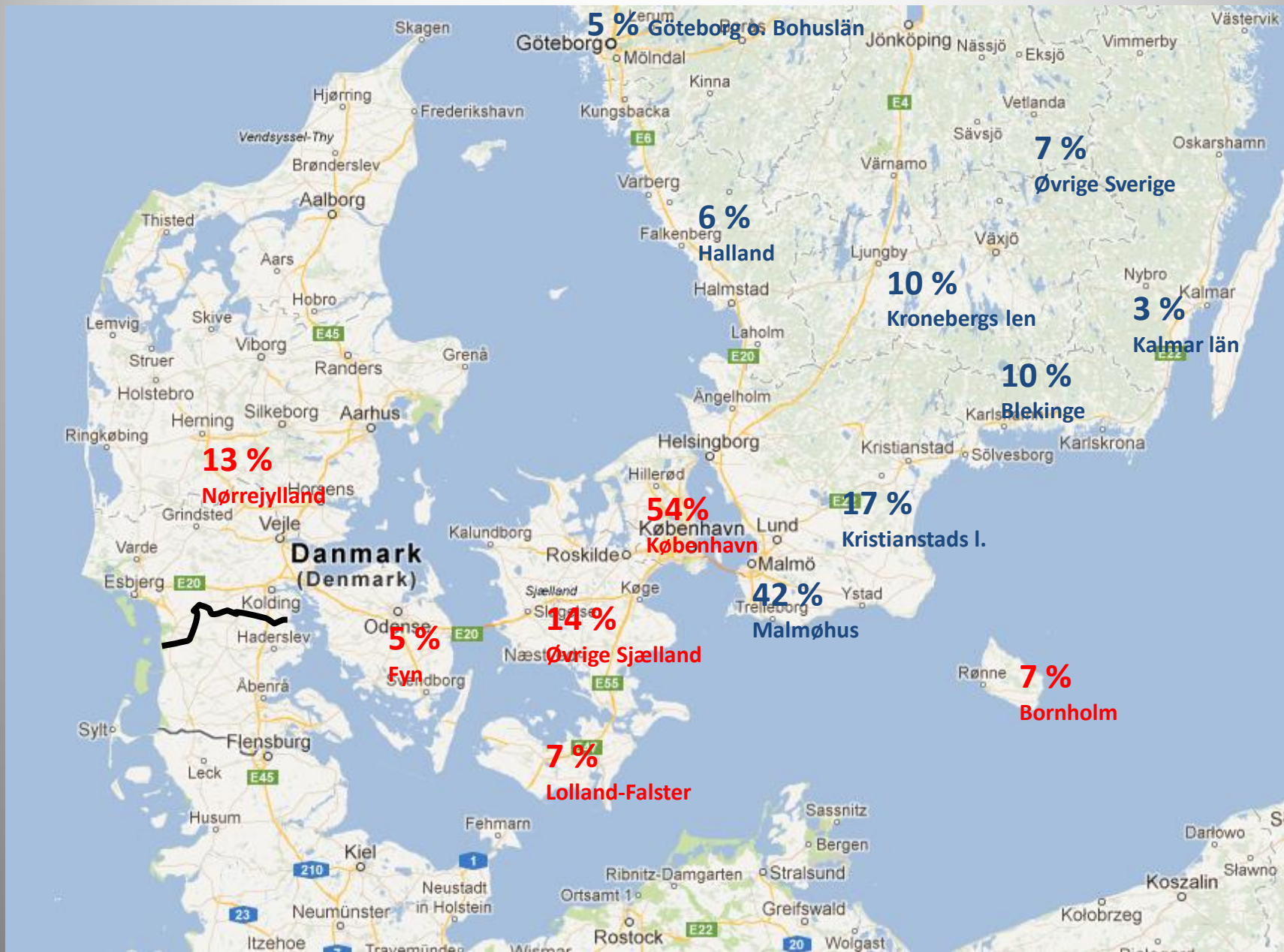

Bornholms befolkning og Svensk indvandring

	1845-1890 og 1921 fra www.ddd.dda.dk					1901 fra folketælling			
Folketælling	1845	1850	1855	1860	1870	1880	1890	1901	1921
Bornholm i alt	26.546	27.212	28.949	29.304	31.894	35.364	38.761	40.889	44.426
Svenskfødte	50	188	319	360	826	2.016	2.916	2.594	1.661
Svenskfødte %	0,2 %	0,7 %	1,1 %	1,2 %	2,6 %	5,7 %	7,5 %	6,3 %	3,7 %
Danmark i alt	1.356.877	1.414.648	1.507.222	1.608.362	1.784.741	1.969.039	2.172.380	2.355.542	3.267.831
Svenskfødte		3.920		8.253	15.388	24.148	33.802	35.555	
Svenskfødte %		0,3 %		0,5 %	0,9 %	1,2 %	1,6 %	1,5 %	
Bornholm/Dk	2,0 %	1,9 %	1,9 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,8 %	1,7 %	1,4 %

**Januar 2014: 40.215 af 5.627.235 er 0,7 %
 Havde vi fulgt befolkningsudviklingen skulle der være 113.000**

% af 35.555 Svenskfødte i Danmark Folketælling 1901
% af 82.843 Flytninger fra Sverige til Danmark 1851-1910

Hvor ved vi det fra?

De spredte kilder.

Fotografier

Personlige papirer

Erindringer

Traditioner

Problemet med identificering af svenske indvandrere på fotografier

Anders Hansson, fotograferet i 1872-1873 i *Ystad* af *E. Agerbunden* (atelier 1871-1909), er født i Løderup 1845, rejser til Ystad 1872 og fra Ystad til Rønne i 1873, gifter sig i Rønne 1874 og døde 1924. **MEN, MEN** – det er en anden Anders Hansson – født 1850!!!
Skriver oldebarnet Preben Hansen, Rønne

K. N. $\frac{62}{180} \frac{436}{7} \frac{319}{}$ (Sol. 125')

1. Nr 43 Flyttningsbewis. (Sol. 125')

2. *Unglämper*

3. *Truls Jøns Jøn*

4. född år *1869 (Lethoris)*

5. i *denne* försög af _____ län,

6. *en ättenskap för ung*

7. _____

8. _____

9. *en* haft skyddsloppor,

10. Påser immantill *skat (ak 1)*

11. Christendomsloppor *Försvand (b)*

12. Bewistat förhören _____

13. Till H. S. Mattward oförhindrad _____

14. _____

15. samt åtnjuter medborgerligt förtreende, _____

16. _____

17. _____

18. _____

19. Ufflyttat till *Bornholm* försög af _____ län,

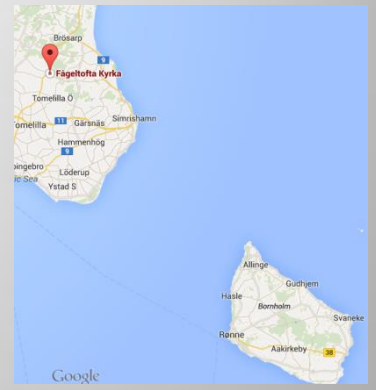
20. *en* för mantalskrifningen här till nästa år _____

21. Betygas *Fågeltöfta* församling af *Christiansstad* län

22. den *22* *November* 188*8* (ättio *åra*).

T. J. Jøns Jøn

Truls Jønsson
1869-1925
Født i Fågeltøfta

Til Bornholm 1888

Parcellist på
Store Hallegård,
Aaker 15. vdg

DANSK INDFØDSRET 1908

<i>Efternavn:</i>	Jönsson	<i>Fornavn:</i>	Truls
<i>Erhverv:</i>	Arbejdsmand	<i>Fødelokalitet:</i>	Fogeltofta
<i>Føderegion:</i>	Kristianstads Län	<i>Fødeland:</i>	Sverige
<i>Fødselsår:</i>	1869	<i>I DK fra:</i>	1888
<i>Bopæl, lokalitet:</i>	Aaker Sogn	<i>Amt, region:</i>	Bornholms Amt
<i>Lov af:</i>	13 03 1908	<i>Tillæg:</i>	A
<i>Løbenr:</i>	178		

FOLKETÆLLING BORNHOLM 1921

Bornholm, Sønder, Aaker, , 91, 9, FT-1921, C4503

Navn:	Alder:	Civilstand:	Stilling i husstanden:	Erhverv:	Fødested:
Truels Jensen	29/10 1869	Gift	Husfader	Avlsbruger	Sverrig
Johanne Jensen	28/10 1863	Gift	Husmoder		Do [Sverrig]
Gunnar Jensen	4/7 1907	Ugift	Søn		Aaker
Ellen Jensen	5/8 1912	Ugift	Datter		Aaker

Elnas **"krabbelurer"**, hurtige
fedtkogte småkager

½ kop sukker, 2 æg, 2 kopper mel, 1 tsk.
bagepulver. Fedt(stof) til kogning. Æggene
piskes hvide med sukker, bagepulver
blandes i melet og røres i æggesnapsen.
Fedt varmes op, krabbelurerne lægges i
med en teske og de koger til de er fint
lysebrune. Drypper af på avispapir.

Elna Månsson i Ellekongestræde 20,
1924. Født Persdotter den 15. juni
1849 i Smedstorp mellem Tomelilla
og Simrishamn og dør i Rønne 28.
maj 1934. Hun er enke efter
snedkermester Ola Månsson, 27.
oktober 1849 Ingelstad og død i
Rønne 23. juli 1919. Han arbejde hos
Bidstrup. De kom begge til Bornholm
i 1880 og havde to børn med sig –
men fik yderligere 3 i Rønne. Alle
børn kaldte sig Mogensen, ikke
Månsson.

Hvor ved vi det fra?

De sammenhængende
kilder.

Kirkebøger, Folketællinger

Statsborgerskaber

matrikelkort

Afgangs- og Tilgangslistes

Internetkilder

www.arkivalieronline.dk **Danske Kirkebøger** (fødte, viede, døde) 1700-1960 samt **Danske Folketællinger** 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1890, 1901, 1906, 1911, 1916, 1921, 1925, 1930

www.ancestry.com **Svenske kirkebøger** (fødte, viede, døde – samt ind- og udflyttede) 1700-1940 samt **USA's folketællinger** 1850-1940

www.bsif.dk/download.asp (*Skal læses i en access-database (Liber Office)*)
Vielses- og dødsfaldsoplysninger for ca. **5.000 svenskfødte**, der blev gift, fik børn døbt og som døde på Bornholm 1845-1960, udarbejdet af Jørn Køller
<http://www.ddd.dda.dk/kiplink1.htm>

Søgemuligheder for samtlige **bornholmske folketællinger** 1787, 1801, 1834, 1845, 1850, 1855, 1860, 1870, 1880, 1890 og 1921, udarbejdet af Kilde indtastnings projektet (KIP)

<http://www.ddd.dda.dk/immibas/immibas2.asp>

Alle indfødsretstildelinger (**statsborgerskaber**) i Danmark 1776 – 1960

www.emiarch.dk

søgedatabase på **solgte oversøiske billetter** i Danmark 1868-1910, omfatter omkring **8.000 bornholmere**.

Anders Nilsson (1843-1932)

Efternavn:	Nilsson	Fornavn:	Anders
Erhverv:	Arbejdsmand	Fødelokalitet:	St. Herrestad
Fødeland:	Sverige		
Fødselsår:	1843	I DK fra:	1874
Bopæl, lokalitet:	Pedersker	Amt, region:	Bornholm Amt
Lov af:	31 03 1926	Tillæg:	B1
Løbenr:	36		

61 af dette navn bliver danske statsborgere.
16 på Bornholm
1 i Pedersker sogn

Dansk Indfødsret 1776-1960

Nilsson	Anders	Stora Herrestad	1843-04-24	Skt. Peders	1875-12-29
1932-10-15	"Hullebækshuset"	Husmand	Nils Andersson & Johanna		

Gift med Jensine Anine Jensen

Kjøllers kirkebogsdatabase

Bornholm, Sønder, Pedersker, Pedersker, et Hus på Eskildsgård Grund, 24, FT-1880, C2157

Navn:	Alder:	Civilstand:	Stilling i husstanden:	Erhverv:	Fødested:
Anders Nielsen	33	Gift	Daglejer, Husfader		Sverig
Anine Jensen	22	Gift	Husmoder		Pedersker sogn
Andreas Nielsen	3	Ugift	Deres Søn		Pedersker sogn

Folketælling 1880, Pedersker

Svenske kirkebøger Store Herrestad; Hedeskoga og Stora Köpinge:

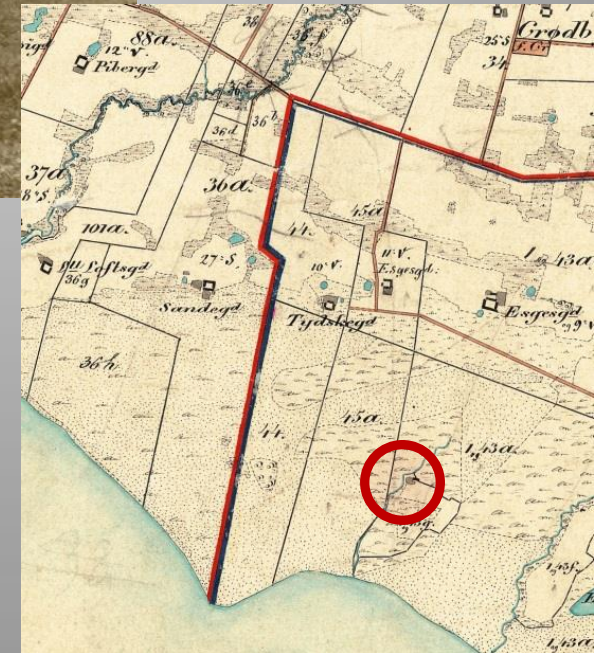
Udlagt barnefader Nils Andersson Rytter

Moderen hed Hannah, men døde 1854 af vattersot på fattighuset

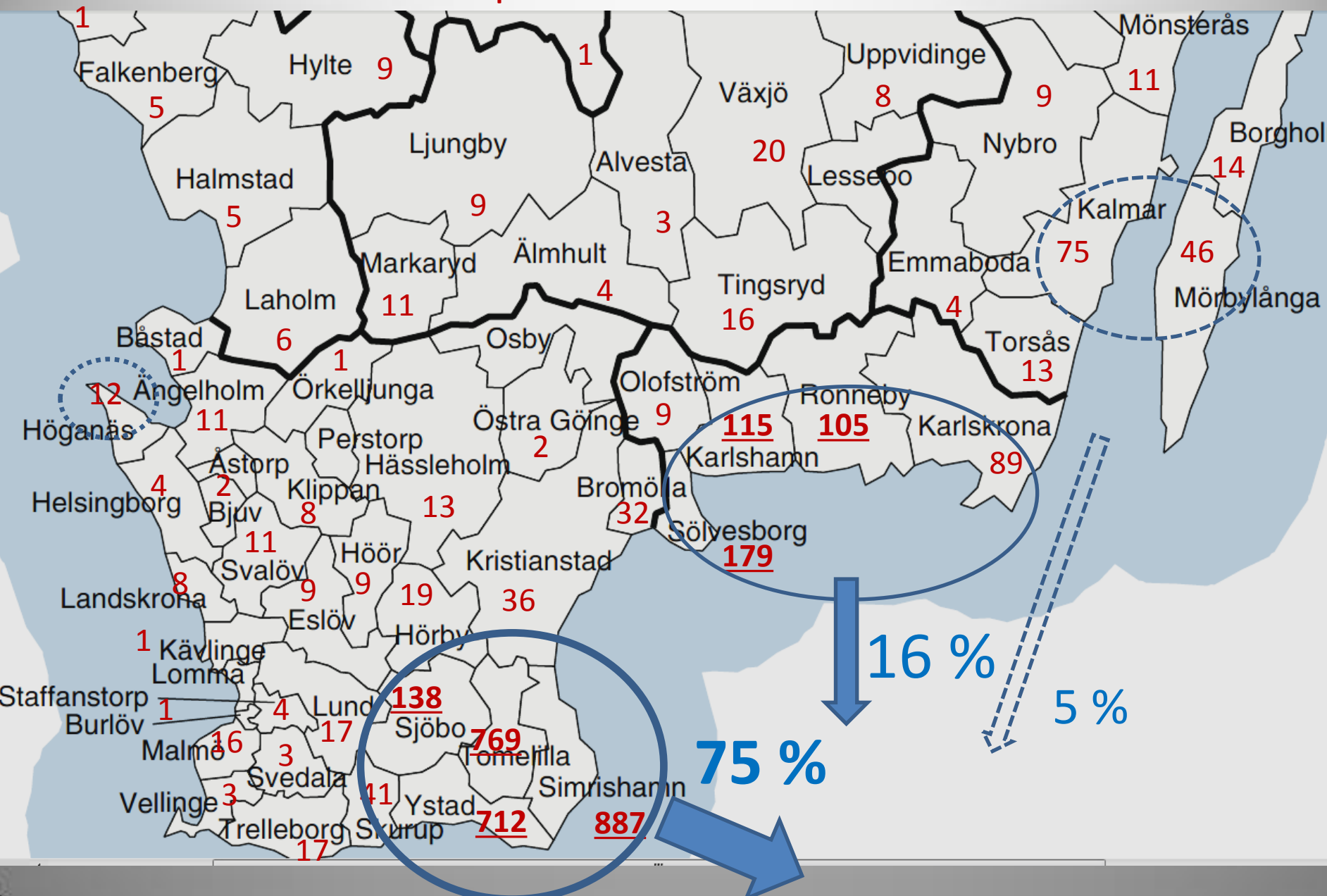
Anders Nilsson fik udflytningsbevis 1866 til Tyskland, men kom 1874 fra Tyskland til Bornholm

Anders Nielsen (1843-1932) slog sig i 1876 ned ved Hullebækken lige øst for Raghhammer på sit såkaldte »lyngpikkerlod«. Billede i privateje.

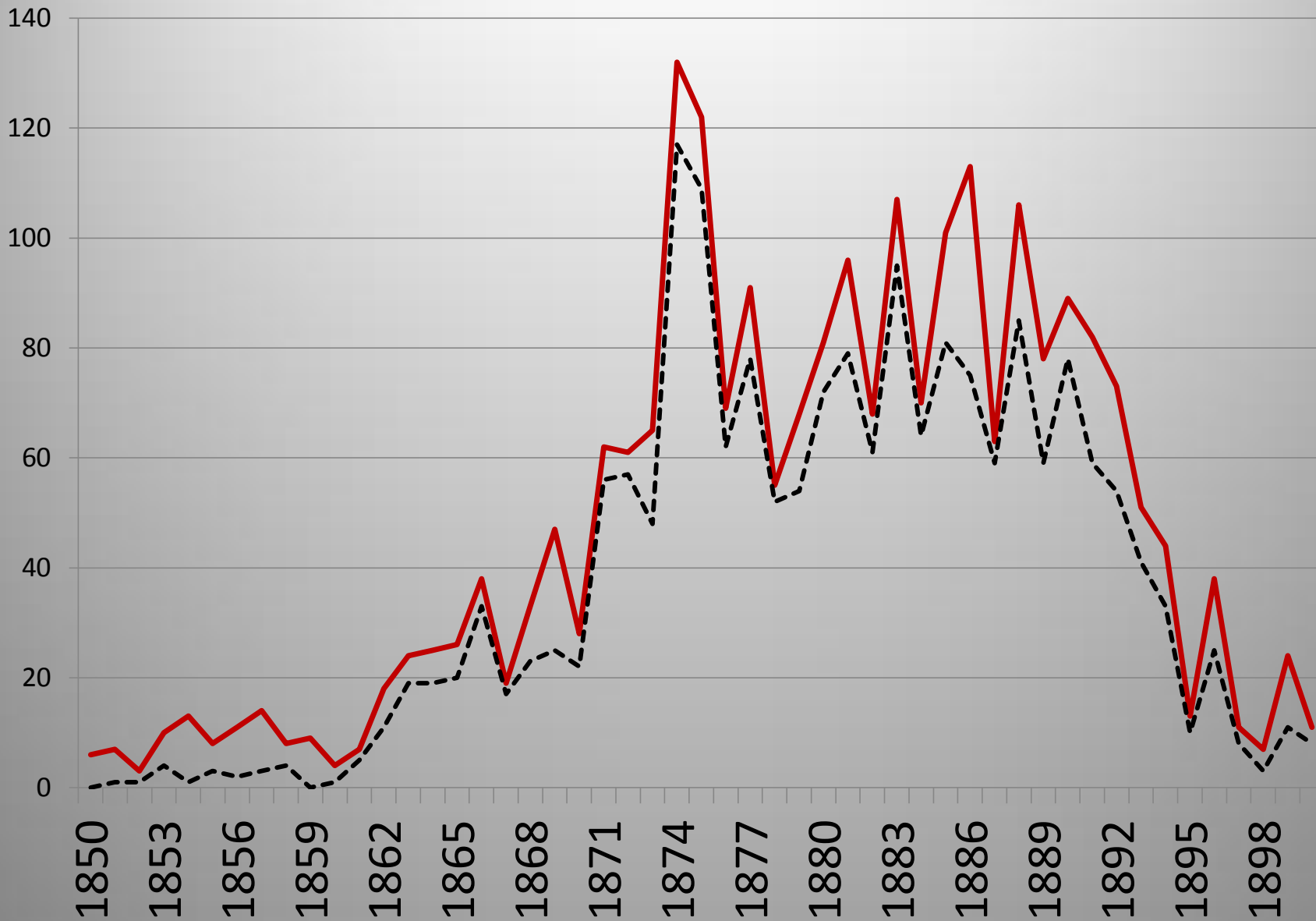

Hjemkommuner for svenske indvandrere der slog sig permanent ned på Bornholm 1850-1910

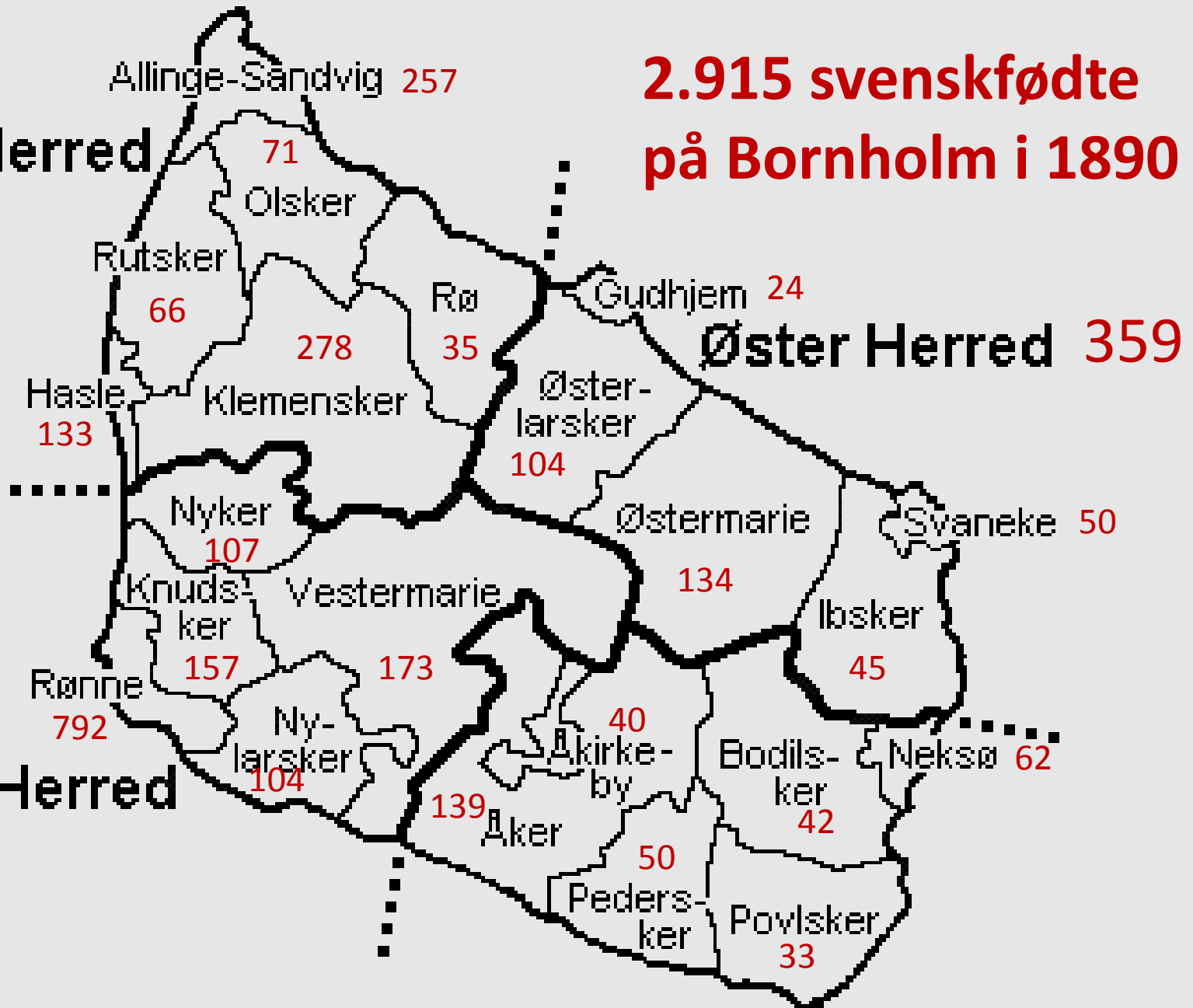
— Svensk indvandring til Bornholm --- Heraf fra Skåne

2.915 svenskfødte på Bornholm i 1890

Nørre Herred

857

Øster Herred 359

Vester Herred

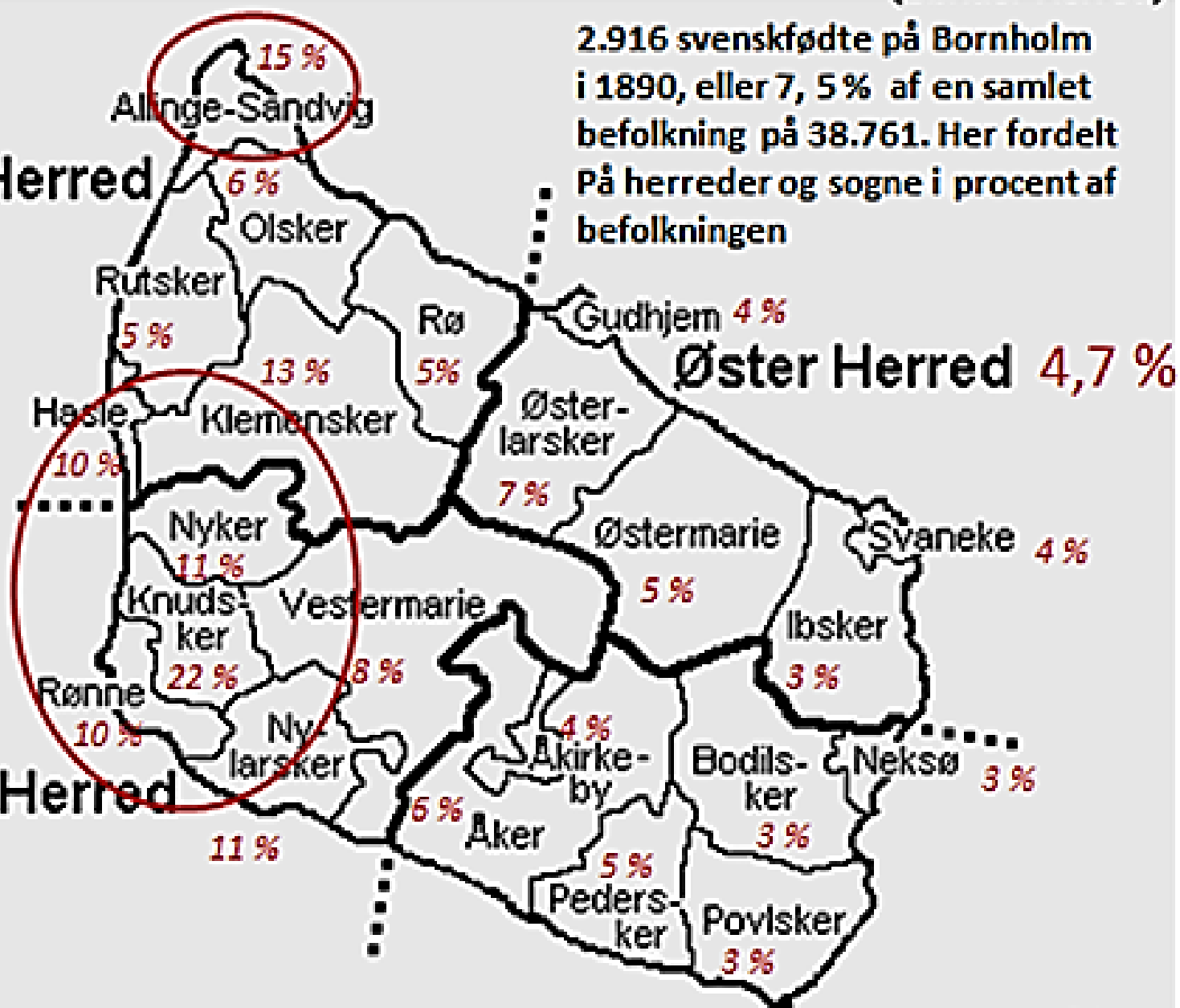
1.333

Sønder Herred 366

2.916 svenskfødte på Bornholm i 1890, eller 7,5 % af en samlet befolkning på 38.761. Her fordelt på herreder og sogne i procent af befolkningen

Nørre Herred

9,9 %

Øster Herred 4,7 %

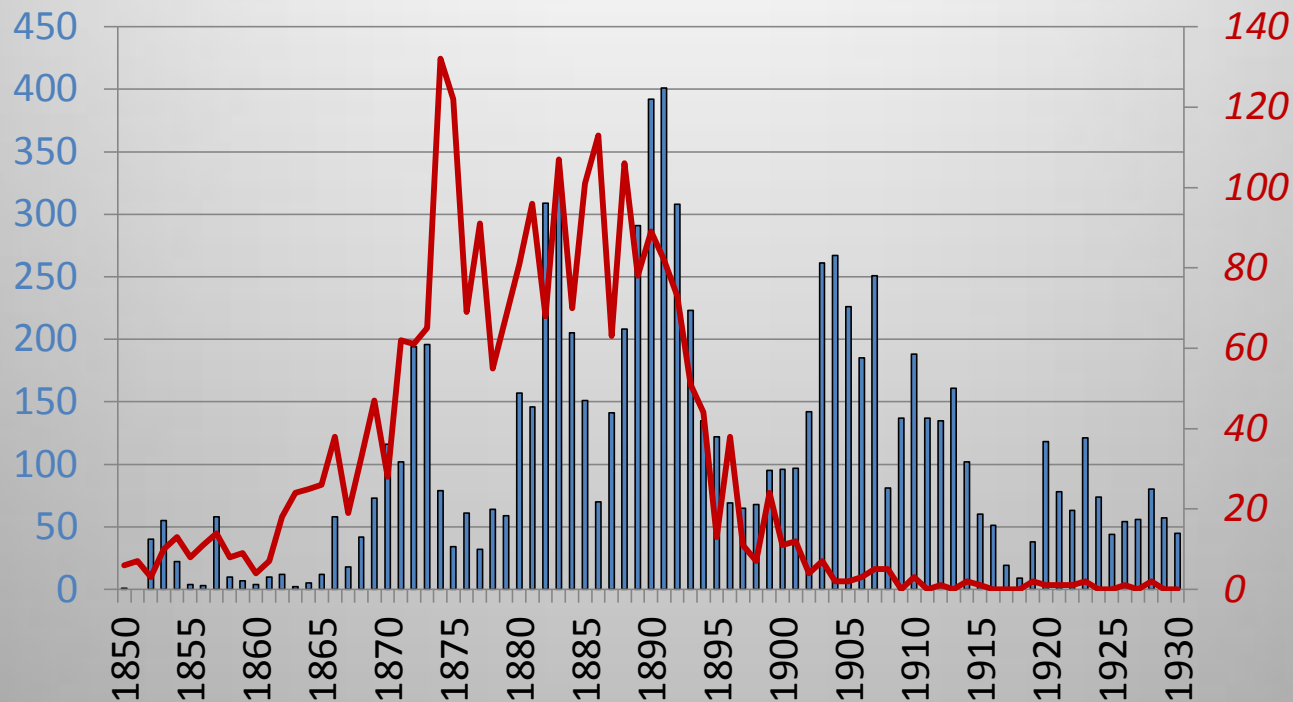
Vester Herred

10,2 %

Sønder Herred 4,0 %

■ OVERSØISK UDVANDRING FRA BORNHOLM

— SVENSK INDVANDRING TIL BORNHOLM

KØN OG ALDER: 1845-1890

Indfødte bornholmere: 45 % mænd; 55 % kvinder. 28 % -20 til 39 år

Svenske indvandrere: 60 % mænd; 40 % kvinder. 50 % - 20 til 39 år

Bornholmske udvand: 66 % mænd; 34 % kvinder. 62 % - 20 til 39 år.

August Thornberg . Født Vanstad (Sjöbo kommun) 1865 – død Chicago 1926.

August Thornberg	A 1865 ²⁹ / ₄	af Falkenberg	Lverig	1878	Opvig	Lusfader	Jordarbejdsmand	1917	Nabokkegaard
Anna Thornberg	K 1860 ⁴ / ₄	af Do	Do	1878	Do	Hjemsinde			Varket
Johanne	K 1871 ³⁰ / ₄	"	"	"	"	Barn			
Johann	A 1872 ²⁸ / ₁₁	"	"	"	"	"			
Armanda Thornberg	K 1875 ¹ / ₇	"	"	"	"	"		1917	
Fda	K 1877 ²² / ₂	"	"	"	"	"			
Olga	K 1900 ¹ / ₁	"	"	"	"	"			

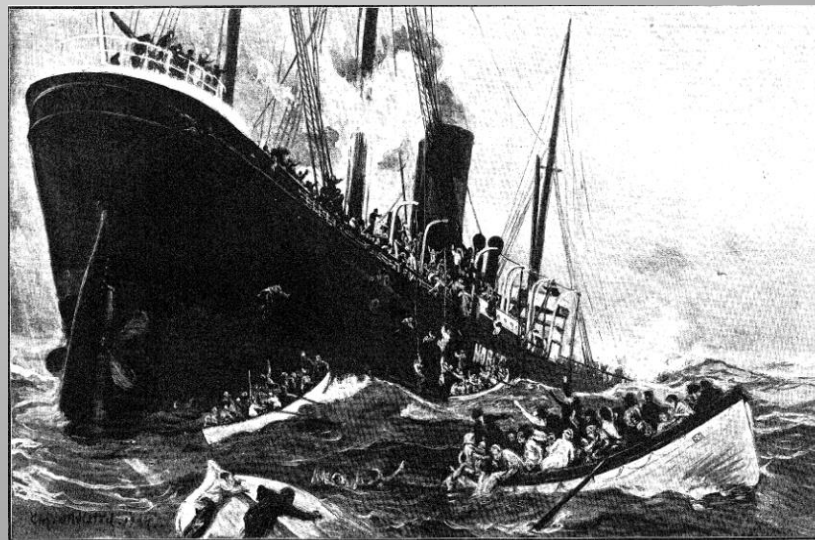
Folketælling Rønne, 1. februar 1901, Almegade 22

New York Times 16. juli 1904

THREE NORGE SURVIVORS HERE

Rowed Six Days in a Boat—Held a Ellis Island.

Three survivors from the steamship Norge, which went down in the North Sea on June 28, arrived here on Saturday on the Celtic, and yesterday were sent to Ellis Island, to be detained until friends guarantee their maintenance until they can secure work. They are Carl Johnsen, bound for Chicago; August Tornberg, going to Clinton, Iowa, and Wilhelm Poulsen, going to Perth Amboy. All of them were saved.

Illustreret Tidende. Norges forlis 28. 6.1904

Erhvervsfordeling:

Af 3.642 der døde og blev begravet på Bornholm, blev 1.065 kun betegnet som hustruer, enker, enkemænd, 226 som sønner og døtre, 52 fattiglemmer samt 81 der døde uden at have bosat sig på øen – størstedelen ofre for 17 skibsforslis.

De resterende 2.218 fordelt efter erhverv ved dødsfald ("forhenværende" eller "pensioneret" tælles med – dette giver

40 % er beskæftiget i landbruget

2 % i fiskeriet

58 % er beskæftiget i byerhverv, heraf

27 % arbejdsmænd

14 % håndværkere

15 % stenhuggere

Landbrugere

- 917 svenskfødte arbejdede ved deres død på Bornholm i landbruget:
- 308 tjenestepiger
- 260 tjenestekarle
- 330 var blevet selvejere (husmænd og småbrugere)
- 19 havde giftet sig en gård til.
- (som eksempelvis Henrik Jönsson (1862-1921) fra Stiby, forældrene blev fra 1872 daglejere på Lensbjerregård i Østerlars, selv blev han gårdejer efter at have giftet sig med datteren).

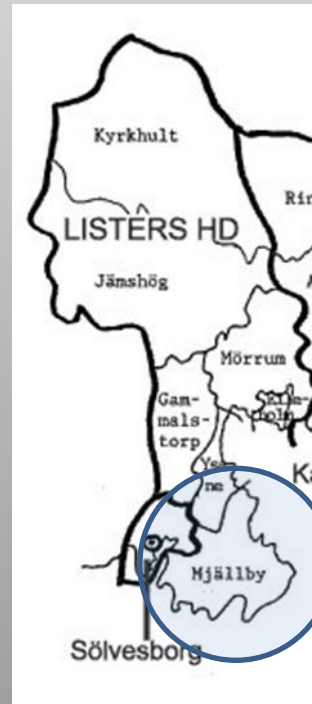
Mjälby,
Listerland-
det
Blekinge

* * *

Ulovligt Fiskeri paa dansk Territoryum. En større svensk Fiskerkutter har i en 8 Dages Tid ligget i Stamperebugten og fisset Torst. I Gaar Formiddag gik 2 Fiskerbaade fra søndre Baadehavn med 4 a 6 Mand i hver Baad ud for at paatale det ulovlige Fiskeri, men Kutteren var da afsejlet og saa langt tilføes, at de ikke kunde indhente den, hvorfor Fisterne kom tilbage med usorrettet Sag. Man anta ger at Kutteren gik til København med Fangsten.

* * *

Håndværkere

- De svenskfødte håndværkere var oftest overrepræsenterede i forhold til den del de udgjorde af de bornholmske befolkning – ca. 7 % i 1890
- 103 svenskfødte smede (15 % af smedene på øen)
- 61 svenskfødte skræddere (18 % af skræddere på øen)
- 44 svenskfødte bødkere (44 % af bødkere på øen)
- 33 svenskfødte murere (14 % af murerne på øen)
- 11 svenskfødte urmagere (16 % af urmagerne på øen)
- Derimod var der underrepræsentation af
- 20 svenskfødte skomagere (6 % af skomagerne på øen)
- 16 svenskfødte snedkere (3 % af snedkerne på øen) – dem var der imidlertid også for mange af på Bornholm – 544 – der udvandrede i stort tal.

Telefonmontør Per Persson (1864-1938) fra Bollerup og hans kone Hanna Olsdotter (1861-1938) fra Spjutstorp, blev gift i Rønne Kirke 31. december 1886 og boede i Skarpegade 22 hvor sølvbryllupsbilledet er taget i 1911.

Blandt øldrikkerne hos fotograf Spelling er Per Persson og broderen Johan Persson, som i en årrække ejede hotel Nutiden i Krystalgade. Persson er blevet til Pedersen og billederne tilhører Gitte Pedersen

Minearbejdere

- Langt de fleste var sæsonarbejdere, særligt fra Sverige, men også fra Tyskland.
- Kun 28 døde på øen, heraf 17 dræbt ved dramatiske arbejdsulykker:
- begravet i sammenstyrtet mineskakt;
- kvalt af kulgas; styrtet i skakt; hoved afrevet, af hejseværk; hoved knust ved faldende værktøj; druknet af indtrængende vand; mast under skridende kulbunke osv.

Alun- og kalkfabrik Limensgade 1840-1849

Står som det blev forladt i 1849 8-12 familier fra Andarum

Alunværket i Andrarum, Østerlen, Tommelilla kommune 1637-1912 – her omkring 1910
Alun = Kaliumaluminiumsulfat.

BORNHOLM

ILDFASTE STEN

BORNHOLM

Hilfste Formsten

eller Tegning og Model

til
Gasværker, Dampkøller, Bagerierne, Kædelovne, Smelteovne, Kalkovne og alle industrielle Ovnne.

HASLE KLINKER & CHAMOTTETESTENSFABRIK
ANALISGADE 9 - KØBENHAVN K. - CENTRAL 254

Reklame for Hasle Klinker- og Chamottestensfabrik. (Hasle Gruppens arkiv).

Rabækkeværket

HÖGANÄS

Stenhuggere

Stenhuggere på Bornholm 1850-1921.

ÅR	RØNNE		HAMMEREN		RESTEN AF ØEN		I ALT		Alt i Alt
	Danske	Svenske	Danske	Svenske	Danske	Svenske	Danske	Svenske	
1850	43	0	0	0	0	0	43	0	43
1855	55	0	0	0	0	0	55	0	55
1860	58	4	0	0	0	0	58	4	62
1870	41	6	13	8	40	11	94	25	119
1890	64	78	84	121	184	8	332	207	539
1921	127	40	104	50	39	2	270	92	362

Af de 192 svenskfødte stenhuggere der slog sig permanent ned på Bornholm, kom:

41 % fra Skåne

37 % fra Blekinge

13 % fra Småland

6% fra Halland

3 % fra Stockholmsområdet

Blekinge Släktforskarförning

1978 35 år 2013

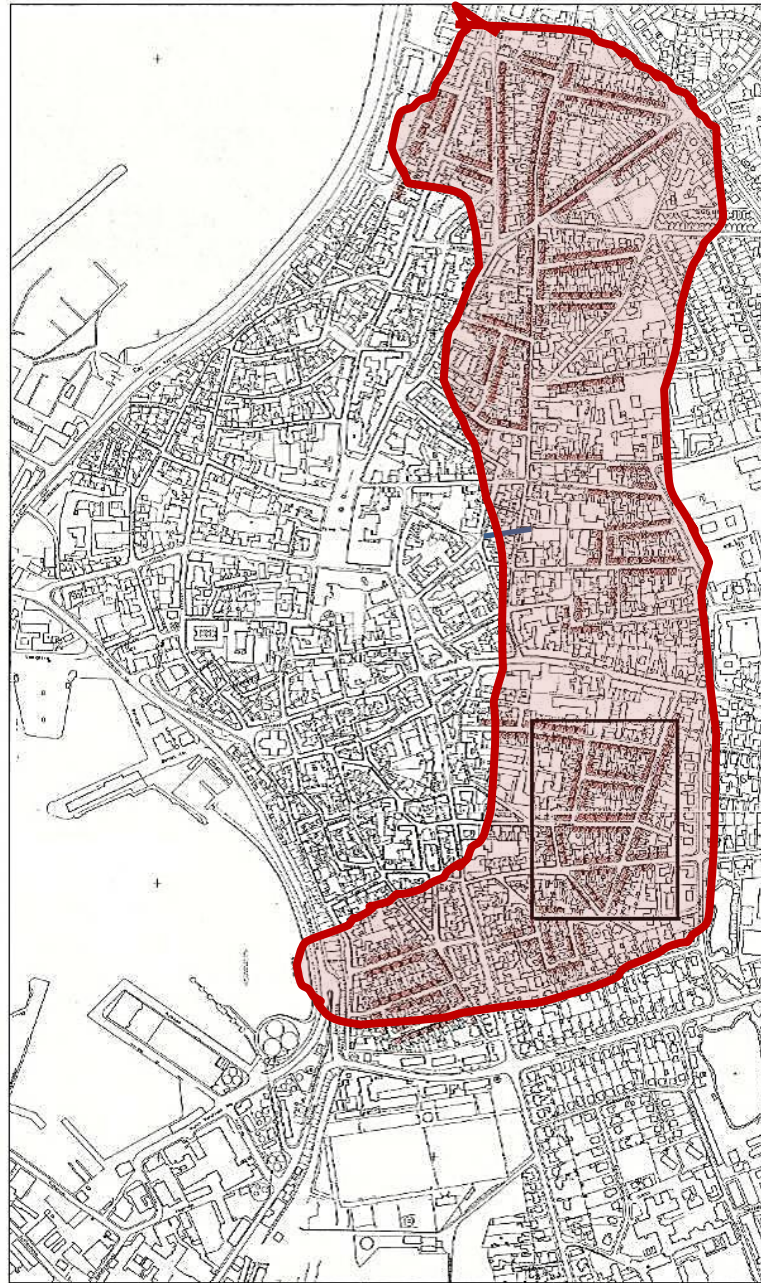
For Blekinge kan stenhuggerne genfindes i **stenhuggerregistret**

<http://www.blekingesf.se/vara-register/stenhuggarregistret>

SVENSKER-
KVARTERET
I RØNNE
OMKRING 1900

Landemærket

Almegade

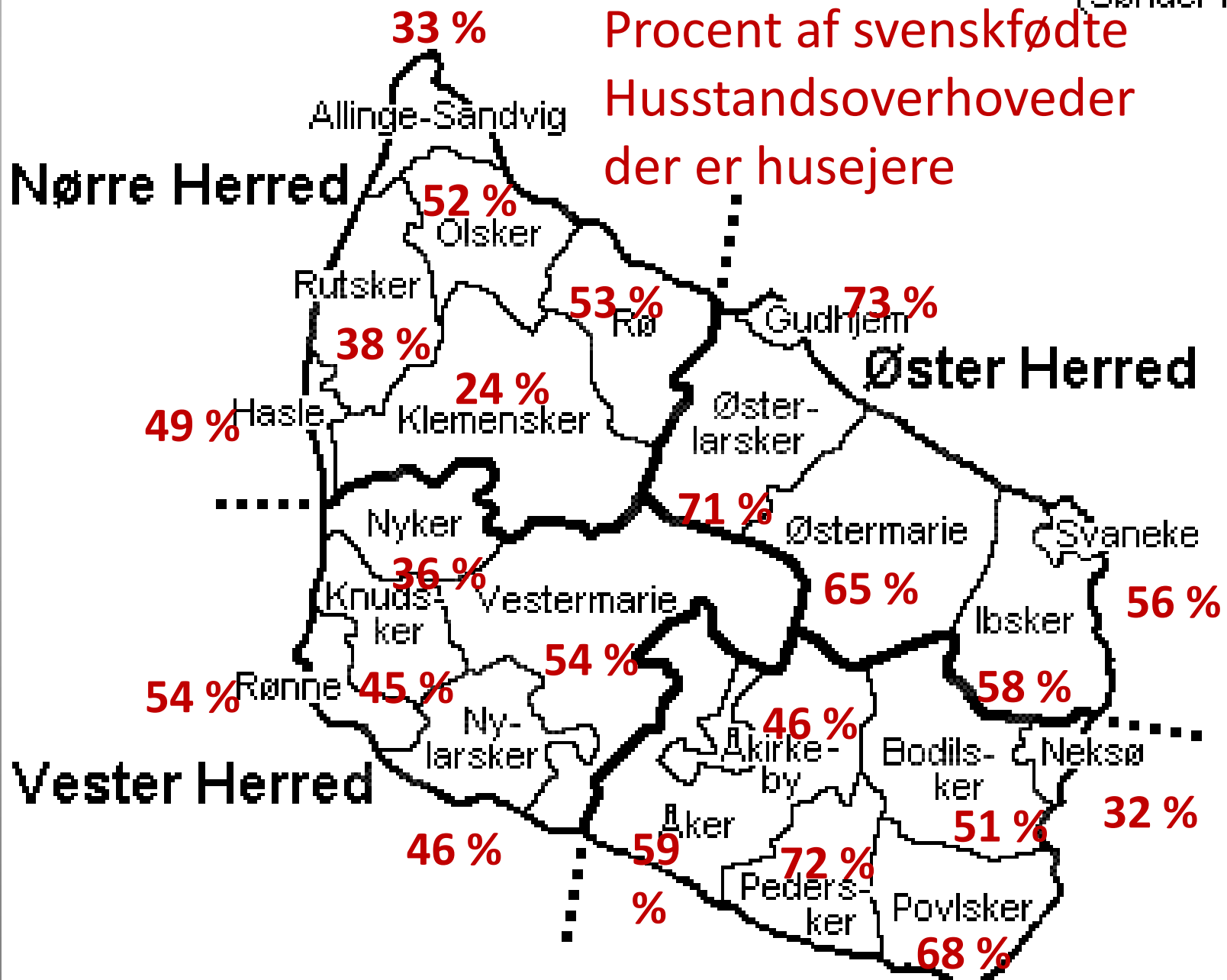

Stengade, Rønne, 1901
Der boede svenske
familier i 14 af husene

Christiansø
(Sønder Herred)

1901

Procent af svenskfødte
Husstandsoverhoveder
der er husejere

FØRSTE STORE INDVANDRINGSBØLGE TIL DANMARK NOGENSINDE – kraftigst på Bornholm

Hurtig og vellykket integration. Svenske unge mænd giftede sig med unge bornholmske piger, arbejdede sig op og blev accepteret.

De var "naboer", havde (næsten) samme sprog og tro. De kunne forstå hinanden bedre end landsmænd vest for Storebælt eller nord om Småland

De blev en vellønnet og veluddannet arbejder- og håndværkerklasse, der blev selve forudsætningen for den industrielle udvikling på Vest-Bornholm i slutningen af 1800-tallet.

"udkantsproblemer" blev udsat. De problemer der ellers allerede fra omkring år 1900 ramte mange dele af Danmark, blev udsat med næsten hundrede år for Bornholms vedkommende.

Man KAN sidde i Snogebæk og dyrke grundforskning på basis af originalt kildemateriale uden at fjerne sig fra sit skrivebord og sin PC

HENNING BENDER

Kirsebærhaven 3, Snogebæk, 3730 Nexø

4041 3664

hbender@mail.dk

<http://henningbender.dk>

HENNING BENDER

VELKOMST FOREDRAG 2007-2014 CV UDGIVELSER 1970-2014 LINKS KONTAKT

mag. art. historie, KU
Stadsarkivar i Aalborg
1974-2008
Ledet af
Udvandreskrivet
1958-2008
Chief archivist and Director of The
Danish Emigration Archives
(retired)

Afholder foredrag og skriver artikler og bøger om dansk oversøisk udvandring fra alle danske regioner og lokalområder, svensk indvandring til Danmark, samt fotohistorie (Heinrich Tønnesen) og industrihistorie. Særligt vedrørende årene 1840-1940.

Gives lectures and writes articles and books on Danish overseas emigration, Swedish immigration to Denmark, as well as photography (Heinrich Tønnesen) and industrial history. Particularly concerning 1840-1940.